

Sotsiaalministeri käskkirja „Tervise- ja tööministeri 30. mai 2017. a käskkirja nr 61 „Noortegarantii tugisüsteemi arendamine ja testimine“ muutmise“ seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Sotsiaalministeri käskkirja „Tervise- ja tööministeri 30. mai 2017. a käskkirjaga nr 61 „Noortegarantii tugisüsteemi arendamine ja testimine“ muutmise“ tehakse muudatused tervise- ja tööministeri 30. mai 2017. a käskkirjaga nr 61 „Noortegarantii tugisüsteemi arendamine ja testimine“ kinnitatud toetuse andmise tingimustes (edaspidi TAT) ja need kinnitatakse uues sõnastuses.

1.2. Käskkirja ettevalmistaja

Käskkirja ja seletuskirja on koostanud Sotsiaalministeeriumi tööhõive osakonna peaspetsialist Natalja Omeltšenko (tel 626 9747, natalja.omeltsenko@sm.ee), nõunik Kelli Ilisson (tel 626 9197, kelli.ilisson@sm.ee) ja nõunik Lii Pärq (tel 626 9278, lii.parg@sm.ee) ning nutika arengu toetamise osakonna peaspetsialist Jüri Lössenko (tel 626 9186, juri.lossenko@sm.ee). Käskkirja juriidilise ekspertiisi on teinud Sotsiaalministeeriumi õigusosakonna õigusnõunik Gerly Lootus (tel 626 9328, gerly.lootus@sm.ee).

Seletuskiri kirjeldab ainult neid TAT-s tehtavaid muudatusi, mis lisanduvad käskkirja rakendumisel.

1.3. Märkused

Käskkirja on seotud isikuandmete töötlemisega isikuandmete kaitse üldmääruse tähenduses ning selle kohta on koostatud täpsem mõjuanalüüs käesoleva seletuskirja 4. punktis.

2. Käskkirja sisu

Käskkirja punktiga 1 kinnitatakse TAT uus terviktekst. Seletuskirjas on esitatud selgitused TAT-s tehtud muudatuste kohta.

TAT-sse lisatakse et perioodil 01.03.2021–31.10.2023 on kohalikest omavalitsustest partneriteks Kohtla-Järve linn, Narva linn, Pärnu linn ja Valga vald. Uute partnerite lisamine on tingitud noortegarantii tugisüsteemi arendamise ja testimise pikendamisest kuni 31.10.2023.

TAT punktis 1.2 muudetakse TAT eesmärki järgmiselt: „Suurendada mitteaktiivsete noorte osalemist tööturul ja nende tööalaseid võimalusi“. Muudatus on tingitud vajadusest laiema sihtrühma kaasamise järele noortegarantii tugisüsteemi juhtumikorraldusse. Seetõttu on tekkinud vajadus pakkuda juhtumikorralduslikku abi nii registriandmete alusel tuvastatud 16–26-aastastele mitteaktiivsetele noortele kui ka 16–29-aastastele inimestele, keda ei ole riiklike registrite päringutega tuvastatud ja kes pöörduvad KOV-i eesmärgiga saada abi tööturule liikumiseks või haridustee jätkamiseks. Praegu on võimalik abi pakkuda ainult nendele noortele, kes tuvastatakse riiklike andmeregistrite alusel, samas on ebavõrdses olukorras need noored, kes tegelikult ei õpi ega tööta, kuid on registreeritud näiteks Eesti hariduse infosüsteemis.

TAT punktis 1.2.1 täpsustatakse ja lisatakse mõisteid.

Täpsustatakse mitteaktiivse noore mõiste olemust, lisades, et mitteaktiivne noor on ka mittetöötav ja mitteõppiv 16–29-aastane noor, kes ei ole riiklike registrite päringutega välja selgitatud, kuid vajab abi tööturule liikumiseks või haridustee jätkamiseks.

Lisatakse mõisted „võrgustikupõhine juhtumikorraldus“ ja „võrgustik“. Mõistete lisamine on oluline noortegarantii tugisüsteemi edasiarendamiseks ja võrgustikupõhise juhtumikorralduse pakkumiseks partner-KOV-ides.

TAT punktis 1.2.2 täiendatakse TAT tulemusi ja lisatakse, et noortegarantii tugisüsteemi arendamise ja testimise raames välja töötatud juhtumikorralduse juhendit on testitud ja täiendatud võrgustikupõhise juhtumikorralduse mudeliga.

TAT punktis 1.2.3 täiendatakse TAT vajalikkuse põhjendust. Ajakohastatakse statistikat ja tuuakse juurde 2020. aasta näitajad. Põhjendatakse TAT testimise pikendamise ja sihtrühma laiendamise vajalikkust.

TAT punktis 1.2.4 muudetakse TAT eelarvet. Noortegarantii tugisüsteemi testimise pikendamiseks planeeritakse eelarvesse 567 198,40 eurot. Olemasolevate TAT tegevuste pikendamiseks mõeldud vahendid moodustavad 82 200 eurot. Kokku suureneb TAT eelarve 1 609 920 euroni, millest 1 368 432 eurot on ESF-i toetus ja 241 488 eurot riiklik kaasfinantseering. TAT eelarve suurenemine on tingitud ühtekuuluvuspoliitika fondide tulemusreservi jaotamise otsusest. TAT abikõlblikkuse perioodi lõppemisel jätkub tegevuste rahastamine uue struktuuritoetuste eelarveperioodi vahenditest koos osalise väljumisega KOV-ide eelarvetesse.

TAT punktis 1.2.5 täiendatakse TAT sihtrühma, millele lisatakse mittetöötav ja mitteõppiv 16–29-aastane inimene, keda ei ole riiklike registrite päringute alusel tuvastatud ja kes pöördub KOV-i eesmärgiga saada abi tööturule liikumiseks või haridustee jätkamiseks. Sihtrühma laiendamise vajadus selgus esimese testimisega, mis näitas, et juhtumikorralduslikku abi soovivad ka noored, kelle potentsiaalne abivajadus ei ole selgunud riiklike registrite päringutega. Samuti tingib seda praegune tööturuolukord, kus kriisi kontekstis langevad tööturult esimesena välja haavatavad sihtrühmad, kelle hulka kuuluvad ka alla 30-aastased noored.

TAT punkti 2.2.2 lisatakse, et juhtumikorralduse mudeli juures on oluliseks võrgustikupõhine lähenemine, mida testitakse 2021. aasta märtsist 2023. aasta oktoobrini uutes partneromavalitsustes, kelle valiku põhimõtteid on TAT-s kirjeldatud. Seejuures on valiku aluseks hindamiskriteeriumid, et selgitada välja sobivad piirkonnad võrgustikupõhise lähenemise testimiseks.

TAT punkti 2.2.2.3 lisatakse uued TAT tegevuse 2.2.2 elluvijad, kelleks perioodil 01.03.2021–31.10.2023 on Kohtla-Järve linn, Narva linn, Pärnu linn ja Valga vald. Nimetatud partnerid on välja valitud fikseeritud kriteeriumite alusel toimunud hindamise põhjal.

TAT punkti 2.3 lisatakse, et hiljemalt 2023. aastal tehakse võrgustikupõhise juhtumikorralduse järelhindamine. Järelhindamisega hinnatakse võrgustikupõhise juhtumikorralduse tulemuslikkust KOV-ides.

3. Käskkirja vastavus Euroopa Liidu õigusaktidele

Käskkiri on vastavuses Euroopa Liidu õigusega.

Käskkirja koostamisel on arvestatud järgmiste Euroopa Liidu õigusaktidega:

- 1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006;
- 2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1304/2013, mis käsitleb Euroopa Sotsiaalfondi ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1081/2006.

4. Käskkirja mõjud

Käskkirjas väljatoodu mõjutab KOV-e ja nende piirkonnas elavaid noori. Tehtavatest muudatustest saavad kasu noored, kes ei ole varem olnud nooregarantii tugisüsteemi kaasatud. Juhtumikorralduslikku abi on muu hulgas võimalik saada kuni 29-aastaselt noorel, kes ei õpi ega tööta. Sellest tulenevalt on suurem tõenäosus, et suurem hulk noori saab õigel ajal abi ja tuge haridusse ja tööturule liikumisel ning seetõttu suureneb tõenäosus, et noored tulevad iseseisvalt toime ja püsivad tööturul.

Katsetamise pikendamisse kaasatud KOV-id saavad toetust noortegarantii tugisüsteemi rakendamiseks. Rahaline toetus võimaldab KOV-il piirkonnas efektiivsemalt toetada noori ja arendada kohapealset võrgustikku. Samuti korraldatakse KOV-idele koolitusi ning neid juhendatakse süsteemi kasutamisel, et pakkuda tuge võrgustikupõhise juhtumikorralduse rakendamiseks. Sellest tulenevalt saab KOV luua toimiva koostöövõrgustiku, mis on oluline ressurss noorte abistamisel haridussüsteemi ja tööturule suundumisel. Tänu koostöövõrgustikule on KOV võimekam ja jätkusuutlikum mitteaktiivsete noorte toetamisel.

Andmekaitsealane mõjuhinnang

TAT sihtrühm on 16–26-aastased mitteaktiivsed noored, kelle tööturul osalemise suurendamist ja tööalaste võimaluste parandamist TAT raames toetatakse. Sihtrühma andmete töötlemine toimub vastavalt sotsiaalhoolekande seaduse §-s 15¹ kirjeldatud põhimõtetele ning nimetatud seaduse alusel kehtestatud sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistri põhimääruses sätestatud korras. TAT muudatuse tulemusel pikendatakse peamiselt noortegarantii tugisüsteemi testimise perioodi, mistõttu andmekorje reeglites ja protseduurides muudatusi ei ole. Suureneb selliste isikute rühm, kelle isikuandmeid töödeldakse – lisanduvad noored, kellele pakutakse abi KOV-i või isiku initsiatiivil, mitte registriandmete päringu tulemusel. Samuti muutub ülemine vanusepiir 26 aasta asemel 29 aastale. Sisulisi muudatusi sihtrühma laienemine isikuandmete töötlemises kaasa ei too, kuivõrd teenuste ja pakutava abi sisu ei muudeta. Seetõttu toob käskkiri kaasa küll muudatused isikuandmete töötlemisel isikute ringi suurenemise tõttu, kuid töötlemise eesmärgid ega viis ei muutu. TAT raames ei ole isikuandmete töötlejatel kohanemisaega tarvis, sest suurenes üksnes potentsiaalselt abi saavate isikute hulk. Eeltoodust tulenevalt võib andmekaitsealset mõju pidada väheseks.

Vastavalt struktuuritoetuste seaduse § 24 punktile 7 peab toetuse saaja korraldama osalejate andmekorje. Andmekorje nõudeid on täpsustatud Euroopa Komisjoni (EK) juhendites (2014–2020 programmiperioodi Euroopa ühtekuuluvuspoliitika seire ja hindamise Euroopa Sotsiaalfondi juhendmaterjal¹ ning 2014–2020 programmiperioodi Euroopa ühtekuuluvuspoliitika seire ja hindamise Euroopa Sotsiaalfondi juhise lisa D² – andmete kogumise ja valideerimise praktiline juhised) ning täpsem töökorraldus on esitatud korraldusasutuse (KA) juhendis „Euroopa Sotsiaalfondi tegevustes osalejate andmekorje juhend perioodi 2014–2020 struktuuritoetusi rakendavatele asutustele“. EK andmekorje nõuete täitmiseks kogub toetuse saaja nendelt osalejatelt, kellele andmekorje kohustus kohaldub, isikuandmed ulatuses, mis on vajalik registritest andmekorje tegemiseks (isikukood) ning mis ei ole olemasolevatest registritest ammendavalt kättesaadavad vastavalt KA juhendile. Toetuse saaja peab iga tegevuse alguses koondama EK andmekorje nõuete täitmiseks vajalikud osalejate andmed etteantud tabelisse ning edastama osalejate andmed rakendusüksusele kvartali lõpu seisuga kvartalile järgneva kuu teise nädala lõpuks.

5. TAT muudatuste kinnitamine

¹ <http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=7884&langId=en>

²

<http://ec.europa.eu/sfc/en/system/files/ged/Annex%20D%20%E2%80%93%20Practical%20guidance%20on%20data%20collection%20and%20validation.pdf>

TAT muudatused kinnitab sotsiaalminister oma käskkirjaga.

Käskkiri jõustub allakirjutamisest.

6. Eelnõu koostöölastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu koostöölastamiseks Rahandusministeeriumile, Riigi Tugiteenuste Keskusele ja Haridus- ja Teadusministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskusele. Rahandusministeerium koostöölastas eelnõu märkusega, millega arvestati. Riigi Tugiteenuste Keskus, Haridus- ja Teadusministeerium ja Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskus koostöölastasid eelnõu vaikimisi.